

SXEDIO.GD4

3.5.1954: Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΡΑΤΑΡΧΗΣ ΠΑΠΑΓΟΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΙ ΟΤΙ ΕΦ' ΟΣΟΝ ΟΙ ΑΓΓΛΟΙ ΑΠΟΡΡΙΠΤΟΥΝ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΝΟΜΙΛΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ, Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙ ΣΤΙΣ **22** ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ **1954** ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΤΑ ΗΝΩΜΕΝΑ ΕΘΝΗ

Η Ελληνική Κυβέρνησις ευθύς ως εξαντιληθή το χρονικόν περιθώριον, το οποίον ορίζουν οι κανονισμοί των Ηνωμένων Εθνών, θα εγγράψη την **22**αν Αυγούστου το κυπριακόν ζήτημα εις την ημερησίαν διάταξιν της γενικής συνελεύσεως, η οποία θα συνέλθη την **21**ην Σεπτεμβρίου. Η περί τούτου ευθύνη δεν θα βαρύνη τότε την ελληνικήν Κυβέρνησιν".διεκρινήσει και αυτός με τη σειρά του με επίσημη ανακοίνωση στις **28** Απριλίου ότι δεν επήλθε "μεταβολή εις σαφώς καθορισθείσαν και αυστηρώς ακολουθουμένην πολιτικήν της Κυβερνήσεως επί του Κυπριακού ζητήματος.

Πρόσθετε ο Παπάγος στην ανακοίνωση του:

"Η Ελλάδα επιθυμεί και επιδιώκει διμερείς συνομιλίες, αλλ' εφ' όσον αύται απορρίπτονται υπό της Βρετανικής Κυβερνήσεως, το Κυπριακόν θα εγγραφή εις την ημερησίαν διάταξιν της προσεχούς Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών".

Το Μάρτη του **1954**, ενώ ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος επέστρεψε στην Κύπρο με τις διαβεβαιώσεις της ελληνικής Κυβέρνησης ότι θα προσφύγει στον ΟΗΕ τον Σεπτέμβρη αν οι δεν υπάρξει διευθέτηση του Κυπριακού με διμερείς συνομιλίες με τη Βρετανία, στην Αθήνα η Κυβέρνηση αποφάσισε να αρχίσει τα επίσημα διαβήματα προς το Λονδίνο.

Ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Στέφανος Στεφανόπουλος σε δηλώσεις στις **18** Μαρτίου ενώ βρισκόταν στον Πύργο Ηλείας με τον γερμανό Καγκελλάριο Κόνραντ Αντενάουερ ανέφερε ότι οι επαφές με τη Βρετανία δεν είχαν ακόμη αρχίσει:

"Η Κυβέρνησις έχει καθορίσει οριστικώς την θέσιν αυτής έναντι του θέματος της Κύπρου. Ουδεμία δε παρέκκλισις θα γίνη από την χαραχθείσαν γραμμήν. Εφ' όσον αι διμερείς συνομιλίαι αποκρούονται η Ελλάς θα κάμη προσφυγήν εις τον ΟΗΕ. Αλλως τε από τας δηλώσεις του κ. Ηντεν εις την Βουλήν των Κοινοτήτων πληροφορήθημεν την απόκρουσιν των διμερών συνομιλιών. Ο εν Αθήναις βρεττανός πρεσβευτής ουδέν περί τούτου ανέφερεν εις την ελληνικήν Κυβέρνησιν, επί πλέον από ελληνικής πλευράς, ουδεμία βολιδοσκοπήσις εγένετο μέχρι της στιγμής προς την βρεττανικήν Κυβέρνησιν διά διμερείς συνομιλίας".

Αλλά και ο Έλληνας πρωθυπουργός Στρατάρχης Παπάγος δήλωσε πέντε μέρες αργότερα καθορίζοντας τη θέση της κυβέρνησης του σε συνέντευξή στη δυτικογερμανίδα δημοσιογράφο Πάντεμπουργκ:

"Η στάσις της ελληνικής Κυβερνήσεως έναντι του Κυπριακού δεν θα αποκλίνη ουδέ κατά εν βήμα. Αν η Αγγλία δεν συγκατανεύση να προσέλθη εις λύσιν του ζητήματος διά διμερών συνομιλιών, η ελληνική Κυβέρνησις θα πάρει ανυπερθέτως το Κυπριακόν ζήτημα ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών κατά την γενικήν συνέλευσιν του προσεχούς Σεπτεμβρίου".

Ούτε σ' αυτή τη συνέντευξή του ο Παπάγος δεν μίλησε για την έναρξη επισήμων διαβημάτων προς την Αγγλία. Οι αντιδράσεις του βρεττανού υπουργού Εξωτερικών Αντονι Ηντεν και της επίσημης Αγγλίας του άφησαν να εννοήσει τι θα έπρεπε να περιμένει από μια τέτοια ενέργεια του.

Ενώ όμως οι κινητοποιήσεις του ελληνικού λαού και ιδιαίτερα της νεολαίας συνεχίζονταν με διαδηλώσεις υπέρ της Κύπρου σε όλες τις πόλεις, όπως η Πάτρα, η Καβάλλα, η Τρίπολη, τα Ιωάννινα, η Θεσσαλονίκη και η Λάρισα, ο Ηντεν ανέλαβε τη πρωτοβουλία και απευθυνύθη προς τον Στρατάρχη Παπάγο για να διαμαρτυρηθεί.

Παράλληλα στα τέλη Μαρτίου ο Ηντεν κάλεσε στο γραφείο του, τον πρεσβευτή της Ελλάδας στο Λονδίνο Βασίλη Μόστρα, και εξέφρασε την απορία του γιατί η

ελληνική Κυβέρνηση διακινδύνευε το κύρος της με τις ενέργειες της υπέρ της Κύπρου.

Η συνάσπιση έγινε σε μια κρίσιμη περίοδο και ενώ η ελληνική Κυβέρνηση δεν είχε ακόμα δημοσιοποιήσει το διάβημα του Ύντεν για τις ελληνικές διαδηλώσεις.

Ενώ όμως η Κυβέρνηση απέκρυβε το διάβημα, επίσημα ο Στεφανόπουλος μίλησε για έλλειψη προόδου στο Κυπριακό σαν αποτέλεσμα της συνάντησης (1.4.1954):

" Κατά την συνομιλία των κ. κ. Ηντεν και Βασ. Μόστρα ουδεμία πρόοδος εσημειώθη επί του Κυπριακού. Η πολιτική γραμμή της ελληνικής κυβερνήσεως επί του κυπριακού παραμένει αμετάβλητος".

Ο Παπάγος κάλεσε τους κυριώτερους συνεργάτες του σε σύσκεψη στις 2 Απριλίου όπως ήταν οι Στέφανος Στεφανόπουλος και ο Αλέξης Κύρου και ετοίμασε την απάντηση του προς τον Αντονι Ηντεν, στην οποία επαναλάμβανε και πάλι τη θέση του: Η Ελλάδα θέλει συνομιλίες αν όχι τότε θα προσφύγει στον ΟΗΕ.

Η απάντηση του Παπάγου που μερικοί χαρακτήρισαν ως τελεσίγραφο προς τον βρετανό υπουργό Εξωτερικών πριν προχωρήσει προς τον ΟΗΕ επιδόθηκε στον Αντονι Ηντεν στις 6 Απριλίου από το Βασίλη Μόστρα.

Οι Αγγλοι απάντησαν αμέσως στον Παπάγο. Μόλις έφυγε ο Μόστρας από το Γραφείο του Ηντεν, βρετανός επίσημος δήλωσε κατά το Ελληνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας ότι "καμιά μεταβολή δεν υφίσταται στις απόψεις της βρετανικής κυβέρνησης όσον αφορά το κεθεστώς της Κύπρου".

Σε ερώτηση δημοσιογράφου κατά το Γαλλικό Πρακτορείο, αν εξακολουθούσε να ισχύει η δήλωση του Αντονι Ηντεν που είχε κάμει στις 15 Μαρτίου, ο βρετανός εκπρόσωπος απάντησε ότι δεν γνώριζε αν υπήρχε μεταβολή στη στάση της Κυβερνήσεως του.

Σε άλλη ερώτηση αν ήταν δυνατό να μεταβληθεί η στάση της αγγλικής κυβέρνησης περιορίστηκε να πει:

"Δεν πιστεύω να υπάρξει πρόθεση για μεταβολή".

Για τις δραματικές αυτές ενέργειες της

ελληνικής Κυβέρνησης που θα έκριναν και την περαιτέρω πορεία των διαβημάτων της, ενώ πλησίαζε η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, μίλησε ο Παπάγος στη Βουλή των Ελλήνων ύστερα από ένα ολόκληρο χρόνο (7.2.1955):

"Την 30.3.1954 ο κ. Ηντεν εκάλεσε τον κ. Μόστρα και εδήλωσε εις αυτόν ότι απορεί διατί η ελληνική Κυβέρνησις διακινδυνεύει το κύρος της εις τη υπόθεσιν αυτήν, ενώ πρέπει να γνωρίζη ότι δεν έχει άλλη εκλογή εκτός της εκτραχύνσεως των αγγλοελληνικών σχέσεων. Την 6.4.1954 ο κ. Μόστρας επέδωκεν έγγραφον απάντησιν μου προς τον κ. Ηντεν, εις την οποίαν εξήγουν ότι θα πραοσφύγωμεν εις τον ΟΗΕ και ότι πάντοτε αποβέπομεν εις φιλικήν συνεννόησιν προς ικανοποιητικήν λύσιν του Κυπριακού".

Από αυτή τη στιγμή άρχιζε ένας δημόσιος διάλογος μεταξύ των Κυβερνήσεων Ελλάδας και Αγγλίας που προσλάμβανε διαστάσεις, καθώς οι δύο κυβερνήσεις παρέμεναν σταθερές στις θέσεις τους. Η Αγγλία ξεκαθάριζε για πολλές φορές ότι η στάση της στο Κυπριακό παρέμενε αμετάβλητη και η Ελλάδα ότι θα προσέφευγε στον ΟΗΕ, αν μέχρι την τελευταία στιγμή δεν άρχιζαν συνομιλίες.

Ετσι ο Παπάγος κάλεσε στις 13 Απριλίου τον πρεσβευτή του στο Λονδίνο Βασίλη Μόστρα για διαβουλεύσεις και για να τον κατατιπίση και από κοντά για τις επαφές του και τις αντιλήψεις της αγγλικής Κυβέρνησης.

Ενώ ο Μόστρας βρισκόταν ακόμα στην Αθήνα στο Λονδίνο εκπρόσωπος του Φόρεϊν Οφφισ δήλωσε σε δημοσιογραφική διάσκεψη στις 15 του μήνα ότι η Αγγλία δεν προτίθετο να εγκαταλείψει την Κύπρο και "επομένως θεωρεί ως άσκοπη τη διεξαγωγή αγγλοελληνικών συνομιλιών επί του Κυπριακού".

Σαν ρωτήθηκε αν η Κυβέρνηση του έχει συνειδητοποιήσει το γεγονός ότι η Ελληνική Κυβέρνηση θα οδηγούσε το Κυπριακό στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, ο εκπρόσωπος είπε ότι αυτό εξαρτάτο αποκλειστικά από την Κυβέρνηση Παπάγου.

Όμως η Ελλάδα δεν έκανε πίσω και επιδίωκε την πρώτη ευκαιρία να εγείρει το Κυπριακό,

Ευκαιρία δόθηκε στο Παρίσι όπου οι υπουργοί Εξωτερικών των δύο χωρών θα πήγαιναν σε συνεδρία του ΝΑΤΟ. Όμως ο Αντονι Ηντεν κατάφερε να ξεφύγει τελικά και να μη συναντηθεί με τον Στεφανόπουλο.

Πριν φύγει για το Παρίσι ο Στεφανόπουλος έδωσε συνέντευξη στο ελληνικό Ιδρυμα Ραδιοφωνίας (ΕΙΡ) η οποία μάλιστα μεταδόθηκε μαγνητοφωνημένη για να πληροφορηθούν και οι Κύπριοι τις προθέσεις της Κυβέρνησης του για άλλη μια φορά αλλά και οι βρετανοί να μη έχουν καμιά πλέον αμφιβολία για τις προθέσεις του:

"ΕΡ: Κύριε Πρόεδρε, εδηλώθη επισήμως ότι η γραμμή της Ελληνικής Κυβερνήσεως επί του Κυπριακού είναι απαρασάλευτος. Μήπως τώρα εσημειώθη ποιά τις παρέκκλισις;

ΑΠ: Ουδεμία απολύτως μεταβολή δεν εσημειώθη εις την πολιτική γραμμήν, την οποίαν εχαράξαμεν. Η γραμμή μας είναι- επαναλαμβάνω- αμετάβλητος και σταθερά, η δε επίσκεψις του εν Λονδίνω πρεσβευτού μας κ. Μόστρα μας ενίσχυσεν εις την γραμμήν μας και απέδειξεν ότι ακολουθούμε ορθήν οδόν.

ΕΡ: Συμμερίζεσθε κύριε Πρόεδρε, την γνώμην ωρισμένων εν Αμερική ανταποκριτών, ότι η Κυβέρνησις των Ηνωμένων Πολιτειών, καίτοι ευνοεί την αξίωσιν δι' Ένωσιν της Κύπρου μετά της Ελλάδος, εν τούτοις αύτη θα τηρήση επιφυλακτικήν στάσιν ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών;

ΑΠ: Δεν επέστη ακόμη η στιγμή διά να καθορισθή η γραμμή των Ηνωμένων Πολιτειών ή άλλων κρατών-μελών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών".

Αλλά και ο Παπάγος δεν έμεινε πίσω. Με την αναχώρηση του Στεφανόπουλου επανέλαβε κι' ο ίδιος τις προθέσεις της Κυβέρνησης του σε συνέντευξη του στην εφημερίδα "Μοντ" του Παρισιού.

Μιλώντας στον απεσταλμένο της εφημερίδας Αντρέ Φονταίν ο Παπάγος είπε ότι η Κυβέρνησις του θα αναγκαζόταν να προσφύγει στη Γενική Συνέλευση για

το Κυπριακό και πρόσθεσε:

" Η Πολιτική της Ελληνικής Κυβερνήσεως είναι όπως επιδιώξη κατά δύο τρόπους, φαινομενικώς αντιτιθεμένους, αλλ' αλληλοσυμπληρουμένους, την λύσιν του Κυπριακού. Αι πανελλήνιοι εκδηλώσεις υπέρ της ενώσεως της Κύπρου αποδεικνύουν την ανάγκην όπως η Μεγάλη Βρετανία συγκατατεθή εις την διεξαγωγήν διμερών συνομιλιών μετά της ελληνικής Κυβερνήσεως, η οποία ενδιαφέρεται μόνον διά την υπόθεσιν της Κύπρου, αλλά και την διατήρησιν των φιλικών ελληνοβρετανικών σχέσεων. Δυστυχώς μέχρι σήμερον η επιθυμία αύτη της Ελληνικής κυβερνήσεως προσέκρουσεν εις την άκαμπτον στάσιν της βρετανικής Κυβερνήσεως, η οποία διεγείρει τα αντιαγγλικά αισθήματα εν Ελλάδι και επιδρά καταστρεπτικώς επί των ελληνοβρετανικών σχέσεων. Εις περίπτωσιν κατά την οποίαν η αγγλική Κυβέρνησις επιμείνη εις την αδιάλλακτον στάσιν της, τότε η Ελλάς θα αναγκασθή να εξαντλήση παν νόμιμον μέσον προς πραγματοποίησιν της πανελληνίου αξιώσεως διά την ένωσιν της Κύπρου, εγγράφουσα το κυπριακόν ζήτημα εις την ημερησίαν διάταξιν της προσεχούς γενικής συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών".

Ο Βασίλης Μόστρας έφυγε για το Λονδίνο μεταφέροντας τις τελικές απόψεις του Παπάγου στον Ηντεν σύμφωνα με διερικρίνηση αρμοδίων κύκλων των Αθηνών που μεταδόθηκε από το ελληνικό ραδιόφωνο με αφορμή σάλο που ακολούθησε:

"Υπό των ενταύθα αρμοδίων κύκλων παρετηρείτο σήμερον εξ αφορμής της ερωτήσεως του επί της Εργατικής Κυβερνήσεως υπουργού των Εξωτερικών της Μεγάλης Βρετανίας κ. Χέντερσον εν τη Βουλή των κοινοτήτων, κατά πόσο μετά την γενομένην την 15ην Μαρτίου δήλωσιν του. Ηντεν, επί του Κυπριακού ζητήματος, η ελληνική Κυβέρνησις προέβη εις οιονδήποτε διάβημα επί του ζητήματος τούτου και της αποφυγής του Αγγλου Υφυπουργού των Εξωτερικών κ. Σέλγουϊν Λόϊντ να δώση συγκεκριμένην απάντησιν, ότι μετά την δήλωσιν του κ. Ηντεν της 15ης Μαρτίου, ο

στρατάρχης Παπάγος, διά του εν Λονδίνω πρεσβευτού της Ελλάδος κ. Μόστρα, όστις ήλθεν επι τούτω εις Αθήνας διεβίβασεν εις τον κ. Ηντεν συμείωμα του εις το οποίο περιέχονται αι τελικαί απόψεις της ελληνική Κυβερνήσεως επί του Κυπριακού, κατά συνέπειαν μετά την αγγλικήν δήλωσιν της 15ης Μαρτίου υπήρξε το διάβημα τούτο της ελληνικής Κυβερνήσεως".

Στο Λονδίνο υπήρξε και πάλι άμεση απάντηση. Εκπρόσωπος του Φόρεϊν Οφφισ δήλωσε στις 22 Απριλίου 1954 στους δημοσιογράφους που τον ρώτησαν γιατί η χώρα του θεωρεί το κυπριακό ζήτημα κλειστό, ότι ο λόγος είναι διότι η Αγγλία πιστεύει ότι η Κύπρος δεν ανήκει δικαιωματικά στην Ελλάδα.

Στο μεταξύ ενώ ο υπουργός Εξωτερικών της Ελλάδας Στέφανος Στεφανόπουλος βρισκόταν στο Παρίσι, προέβη σε μια χειρονομία καλής θέλησης και σε μια υποχώρηση- ίσως για να αποφευχθεί προσφυγή στον ΟΗΕ και ένταση των αγγλοελληνικών συμμαχικών σχέσεων για το κυπριακό,

Ο Στεφανόπουλος δήλωσε ότι η Κυβέρνηση του θα δεχόταν σύνταγμα για την Κύπρο, αλλά μέσα σε καθορισμένη προθεσμία:

"Η ελληνική Κυβέρνηση δεν ζητεί άλλο τι ειμή την παροχήν εις την Κύπρον ενός ελευθέρου συνταγματικού πολιτεύματος ίνα επί τη βάσει αυτού ο κυπριακός λαός αποφασίση οριστικώς διά την τύχη του εντός ωρισμένης χρονικής προθεσμίας".

Η πρόταση αυτή αποτελούσε υποχώρηση, ώστε να καταστεί δυνατό να αρχίσουν διαπραγματεύσεις με την Αγγλία. Ομως ο Ηντεν που βρισκόταν κι αυτός στο Παρίσι δεν έπεσε στην παγίδα του διπλωματικού ελιγμού του Στεφανόπουλου και αρνήθηκε όχι μόνο κάθε συζήτηση, αλλά και να τον συναντήσει.

Ο Στεφανόπουλος έφυγε από το Παρίσι και κατευθύνθηκε στη Γενεύη και αφού πέρασαν εν τω μεταξύ αρκετές ημέρες, χωρίς να υπάρξει ανταπόκριση και αφού στην Κύπρο ξέσπασε θύελλα διαμαρτυριών για τις δηλώσεις του αυτές, δέχθηκε στις 27 του μηνός

στη Γενεύη τον ανταποκριτή της αθηναϊκής εφημερίδας "Εθνος" στον οποίο διέψευσε ότι έκαμε τέτοια πρόταση και ότι οι δηλώσεις του είχαν παρερμηνευθεί.

Ωστόσο φαίνεται ότι τα περί συντάγματος αποτελούσαν μέρος της στρατηγικής του Στρατάρχη Παπάγου γιατί τα επανέλαβε ο ίδιος λίγο αργότερα σε δηλώσεις στον ιταλό δημοσιογράφο Ρικάρντο Φόρντε.

Σύμφωνα με το ΕΙΡ ο Παπάγος είπε ότι θα δεχόταν να δοθεί στη Κύπρο σύνταγμα υπό την προϋπόθεση, ότι εντός δύο έως τριών χρόνων, θα διενεργείτο δημοψήφισμα προς διαπίστωση της θέλησης του λαού της Κύπρου για αυτοδιάθεση.

Πρόσθεσε ο Παπάγος στις δηλώσεις του που δημοσιεύθηκαν πολύ αργότερα **(19.5.1954)**:

"Η θέσις της ελληνικής Κυβερνήσεως επί του Κυπριακού ζητήματος καθωρίσθη επανειλημμένως, συνίσταται δε εις την επιδίωξιν διμερών συνομιλιών μετά της βρετανικής Κυβερνήσεως προς διευθέτησιν του ζητήματος τούτου ή εν αποτυχία τούτων εις την εγγραφήν του ζητήματος εις την ημερησίαν διάταξιν της προσεχούς γενικής συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών.

Ουδεμία Ελληνική Κυβέρνησις δύναται να αδιαφορήσῃ διά την τύχην των **120** χιλιάδων Ελλήνων της Κύπρου, από της μιας πλευράς, δεν θέλομεν να χαλαρώσωμεν τους δεσμούς φιλίας τους οποίους έχομεν μετά της Μεγάλης Βρετανίας. Δυστυχώς, όμως, η Βρετανική Κυβέρνησις ηρνήθη να δεχθῆ την διεξαγωγήν φιλικών συνομιλιών. Η ακαμψία και η αδιαλλαξία της αὐτῆ μας κάμνει να φέρωμεν το ζήτημα προ των Ηνωμένων Εθνών. Είμεθα απολύτως αποφασισμένοι να πράξωμεν τούτο, αλλά δεν θα προβώμεν εις την ενέργειαν ταύτην, εἰμὴ μόνον την **22αν** Αυγούστου, τελευταίαν επιτρεπομένην ἡμέραν προς εγγραφήν του θέματος εις την ημερησίαν διάταξιν της προσεχούς Γενικής Συνελεύσεως.

Αντιλαμβανόμεθα τας δυσχερείας της Αγγλίας, εις το να αποδώσῃ την Κύπρον εις την Ελλάδα, εἴαν εἴχομεν ἀρχίσει διαπραγματεύσεις δεν θα εἴχομεν

ζητήσει άμεσον προσάρτησιν της Κύπρου, αλλά θα είχαμεν προτείνει την παροχήν συντάγματος, διάρκειας 2-3 το πολύ ετών, μετά την λήξιν της οποίας θα διενεργείτο δημοψήφισμα διά την διαπίστωσιν της θελήσεως του λαού, προς αυτοδιάθεσιν. Ταυτοχρόνως θα είχομεν ζητήσει την κατάργησιν όλων των ανελευθέρων νόμων εν Κύπρω και ιδίως των περί παιδείας νόμων.

Ο Ρικάνρτο Φόρντε ρώτησε τον Παπάγο επίσης κατά πόσον η Κύπρος ήταν αναγκαία για την Αγγλία για την Άμυνα της και πήρε την απάντηση ότι η Κυβέρνηση του θα ήταν διατεθειμένη να παραχωρήσει βάσεις ακόμα και στην ηπειρωτική Ελλάδα, όπως έκαμε με την Αμερική και κατέληξε:

"Είνα προτιμότερον να έχη κανείς βάσεις εις μίαν φιλικήν χώραν παρά εις μίαν εχθρικήν τοιαύτην"

Τη στιγμή όμως που είχαν γίνει οι δηλώσεις του Στεφανόπουλου έπρεπε να διαψευσθούν γιατί οι Κύπριοι, χωρίς να γνωρίζουν το παρασκήνιο, είχαν αντιδράσει έντονα με σειρά τηλεγραφημάτων διαμαρτυρίας στον Παπάγο. Επικεφαλής αυτών που διαμαρτύρονταν ήταν ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος που μελέτησε μαζί με τους συνεργάτες του τις δηλώσεις Στεφανόπουλου σε συνεδρία του Γραφείου Εθναρχίας.

Το τηλεγράφημα που εγκρίθηκε κατά τη συνεδρία και στάληκε στον Παπάγο κατηγορούσε τον Έλληνα πρωθυπουργό ότι εγκατέλειπε τα συμφωνηθέντα:

"Εκ μέρους Κυπριακού Ελληνικού Λαού εκφράζομεν βαθυτάτην θλίψιν διά την παρέλκυσιν λύσεως του εθνικού κυπριακού ζητήματος, την οποίαν συνεπάγεται δήλωσις υπουργού Εξωτερικών κ. Στεφανοπούλου περί αποδοχής συντάγματος διά περίοδον τριών ετών, μετά το πέρας της οποίας να διεξαχθή δημοψήφισμα. Διαδηλούντες προσήλωσιν ημών εις εξαγγελθείσαν πολιτικήν περί σταθερού χειρισμού Κυπριακού ζητήματος, αναμένομεν άμεσον εγγραφήν αυτού εις Ηνωμένα Έθνη συμφώνως υμετέρων δηλώσεων".

Ο Παπάγος βλέποντας τις αντιδράσεις των Κυπρίων που δεν τους έγνοιαζε για τις δυσκολίες που

θα αντιμετώπιζε ο ίδιος, ούτε για τους διπλωματικούς ελιγμούς τους οποίους προέβαινε για να επιτύχει έναρξη συνομιλιών, αναγκάστηκε να διεκρινήσει και αυτός με τη σειρά του με επίσημη ανακοίνωση στις 28 Απριλίου ότι δεν επήλθε "μεταβολή εις σαφώς καθορισθείσαν και αυστηρώς ακολουθουμένην πολιτικήν της Κυβερνήσεως επί του Κυπριακού ζητήματος.

Πρόσθετε ο Παπάγος στην ανακοίνωση του:

"Η Ελλάδα επιθυμεί και επιδιώκει διμερείς συνομιλίες, αλλ' εφ' όσον αύται απορρίπτονται υπό της Βρετανικής Κυβερνήσεως, το Κυπριακόν θα εγγραφή εις την ημερησίαν διάταξιν της προσεχούς Γενικής Συνελεύσεως των Ηνωμένων Εθνών".

Η διευκρίνηση καθυσύχασε τους Κυπρίους, αλλά προκάλεσε τους Βρετανούς. Έτσι ο υφυπουργός Αποικιών Χένρι Χόπκινσον σε δήλωση του στη Βουλή, την ίδια μέρα, επανέλαβε ότι "η στάση της Κυβέρνησης του έναντι του ενωτικού κινήματος καθορίστηκε σε πολλές περιπτώσεις και παραμένει αμετάβλητη".

Ο Χόπκινσον που ρωτήθηκε από τον εργατικό βουλευτή τόμας Ρέϊντ και για τη στάση τόσο της Ελλάδας όσο και της Τουρκίας προχώρησε και εξέφρασε την άποψη ότι δυνατόν η Ελλάδα να προσέφευγε στον ΟΗΕ αφήνοντας υπαινιγμούς ότι η προσφυγή δεν ήταν ακόμη σίγουρη.

Είπε ο Χόπκινσον:

"Ο υπουργός των Εξωτερικών της Τουρκίας κατέστησε σαφή τη στάση της Κυβέρνησης του, με ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στις 2 Απριλίου και στην οποία αναφέρεται ότι κατά την τουρκική άποψη δεν υφίσταται κυπριακό ζήτημα και ότι δεν υπάρχει ανάγκη μεταβολής του καθεστώτος της νήσου.

Όσον αφορά την ελληνική Κυβέρνηση, αυτή δήλωσε ότι επιθυμεί τη διεξαγωγή διμερών συζητήσεων με τη βρετανική Κυβέρνηση για το Κυπριακό και ότι σε περίπτωση κατά την οποία δεν θα διεξαχθούν οι εν λόγω συζητήσεις θα ήταν δυνατό να παρουσιάσει το ζήτημα ενώπιον του ΟΗΕ".

Οι υπαινιγμοί του Χόπκινσον προκάλεσαν με τη σειρά τους τον Παπάγο που για άλλη μια φορά απάντησε δημόσια στην Αγγλία ότι δεν επρόκειτο να μεταβάλλει στάση έναντι του Κυπριακού.

Ακόμα ο Παπάγος καθόρισε για πρώτη φορά την **28η Αυγούστου 1954** ως ημέρα υποβολής της αίτησης της Ελλάδας για εγγραφή του Κυπριακού στα Ηνωμένα Έθνη.

Είπε ο Παπάγος σε δηλώσεις του που δημοσιεύθηκαν στις **3 Μαΐου 1954**:

" Επειτα από τας επανειλημμένας δηλώσεις εμού του ιδίου επί της στάσεως της ελληνικής Κυβερνήσεως επί του Κυπριακού ζητήματος εδικαιούμην να πιστεύω ότι ουδεμία αμφιβολία θα απέμενεν εις το Λονδίον όσον αφορά την στάσιν της ελληνικής Κυβερνήσεως έναντι του Κυπριακού ζητήματος αι γενόμεναι όμως την **28ην** Απριλίου εν τη Βουλή των Κοινοτήτων δηλώσεις του υφυπουργού των Αποικιών κ. Χόπκινσον και ιδίως η φράσις του "ίσως η ελληνική Κυβέρνησις θα επεθύμει να προσφύγει εις τον ΟΗΕ" ενεφάνιζον την ελληνικήν Κυβέρνησιν ως διατεθειμένην να μεταβάλλη γνώμην.

Δι' ο δηλώ κατηγορηματικώς και διά τελευταίαν φοράν ότι η ελληνική Κυβέρνησις δεν δύναται να παραγνωρίση το αίτημα των **400** χιλιάδων Ελλήνων της Κύπρου, οίτινες αξιούν να έχουν την ίδιαν τύχην μετά των άλλων Ελλήνων,

Η ελληνική Κυβέρνησις δεν δύναται ακόμη να παραβλέψη τους σκοπούς διά τους οποίους επολέμησαν από κοινού Αγγλοι και Ελληνες. Η ελληνική Κυβέρνησις δεν δύναται να παραβλέψη την αξίωσιν ταύτην διότι είναι αίτημα δίκαιον, αλλά δι' ένα ακόμη λόγον: Η Πανελλήνιος εξέγερσις της δημοσίας γνώμης διά την κατακράτησιν της Κύπρου υπό της Μ. Βρετανίας αποτελεί κίνδυνον τον οποίον η Ελληνική Κυβέρνησις δεν δύναται να παρίδη .

Η ελληνική Κυβέρνησις επανειλημμένως απεζήτησεν όπως το κυπριακόν ζήτημα αποτελέση αντικείμενον φιλικών συνομιλιών μετά της Αγγλίας αλλ' εις την φιλικήν αυτήν προσπάθειαν η βρετανική Κυβέρνησις απαντά μέχρι της στιγμής με ένα ξηρόν

οχι. Ουδεμία, όθεν, οδός, απομένει ειμή η προσφυγή εις τα Ηνωμένα Εθνη. Η Ελληνική Κυβέρνησις ευθύς ως εξαντιληθή το χρονικόν περιθώριον, το οποίον ορίζουν οι κανονισμοί των Ηνωμένων Εθνών, θα εγγράψη την 22αν Αυγούστου το κυπριακόν ζήτημα εις την ημερησίαν διάταξιν της γενικής συνελεύσεως, η οποία θα συνέλθη την 21ην Σεπτεμβρίου. Η περί τούτου ευθύνη δεν θα βαρύνη τότε την ελληνικήν Κυβέρνησιν".

Όμως ο Παπάγος ήθελε οι βρετανοί να είναι σίγουροι ότι είχε πάρει τις αποφάσεις του. Ετσι σε συνέντευξη του στον αμερικανό δημοσιογράφο Στόαν της "Σιάτλ Ποστ" που δημοσιεύθηκε στις 11 Μαΐου 1954 επαναλάμβανε για άλλη μια φορά τις αποφάσεις του:

ΕΡ: Θα ήθελε η Υμετέρα Εξοχότης να εκφέρη γνώμη επί της προτάσεως όπως η Κύπρος επιστρέψη εις την Ελλάδα;

ΑΠ: Η γνώμη αύτη δεν είναι άλλη από εκείνην, την οποίαν έχουν επαινειλημμένως και ποικιλοτρόπως εκδηλώσει τόσον αι 420 χιλιάδες των Ελλήνων Κυπρίων, όσον και το σύνολον του ελληνικού λαού επι του δικαίου και απαραγράπτου δικαιώματος του Κυπριακού λαού να αποφασίση διά την τύχην του.

ΕΡ: Εδωσαν οι Αγγλοι καμμίαν ένδειξιν ότι θα συζητήσουν το ζήτημα της Κύπρου με Ελληνας αντιπροσώπους;

ΑΠ: Δεν έχω υπ' όψιν μου άλλας ένδειξεις, ειμή μόνον τας γνωστάς δηλώσεις του Αγγλου υπουργού των Εξωτερικών κ. Ηντεν εις την Βουλήν των Κοινοτήτων.

ΕΡ: Εάν οι Αγγλοι αρνηθούν τούτο, θα φέρη η Ελλάς το ζήτημα ενώπιον των Ηνωμένων Εθνών;

ΑΠ: Ως ήδη έχω δηλώσει, εάν οι Αγγλοι αρνηθούν μέχρι τέλους τας διμερείς συζητήσεις προς διευθέσιν του ζητήματος τούτου, τότε η Ελλάς θα φέρη το ζήτημα της Κύπρου ενώπιον του ΟΗΕ κατά τον Αύγουστον".

Την επομένην ήταν η σειρά της Αγγλίας να δώσει συνέχεια στον δημόσιο διάλογο όπου ο υφυπουργός Αποικιών Σέλγουϊν Λόϊντ δήλωσε ότι η Κυβέρνηση του δεν ήταν προετοιμασμένη να προέλθει σε συζητήσεις

με την ελληνική Κυβέρνηση για τη βρετανική Αποικία της Κύπρου.

Ο Λοϊντ απαντούσε σε ερώτηση του Εργατικού βουλευτή Ε. Μαλαλιέ.

Ο διάλογος που ακολούθησε έχει ως εξής:

"ΜΑΛΑΛΙΕ: Τι προτίθεται η κυβέρνηση να κάνει σε σχέση με την επιθυμία της ελληνικής Κυβέρνησης και της πλειονότητας του κυπριακού λαού, όπως η Κύπρος ενωθεί με την Ελλάδα. Τα ογδόντα τοις εκατό του πληθυσμού της Κύπρου είναι Έλληνες οι οποίοι επιθυμούν να ενωθούν με την Ελλάδα. Η Βρετανία, δεν προσπορίζεται στρατιωτικά ή οικονομικά οφέλη από αυτήν την κατάσταση, η οποία ενθυμίζει τον σκύλο, ο οποίος καθεταί σε φάτνη γεμάτη άχυρο, το οποίο ο ίδιος δεν τρώγει ούτε όμως αφήνει άλλον να το φάγει. Μήπως η Κυβέρνηση πρόκειται να καθήσει στα ευρύτατα οπόσθια της μέχρις ότου σημειωθούν στην Κύπρον πράξεις βίας ή μέχρις ότου η οργάνωση της Βορειοατλαντικής Συμμαχίας κλονισθεί από τις διενέξεις με τους πολίους μας φίλους τους Έλληνες;

ΣΕΛΓΟΥΙΝ ΛΟΙΝΤ: Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε ότι οποιαδήποτε ξένη Κυβέρνηση οσονδήποτε φίλη μας και αν είναι, μπορεί να διεκδικήσει το δικαίωμα όπως ζητηθεί η συμβουλή της για το μελλοντικό καθεστώς μιας από τις αποικιακές περιοχές της Αυτής Μεγαλειότητας.

ΜΑΛΑΛΙΕ: Μπορείτε να καθορίσετε τη στάση της Κυβέρνησης έναντι του μέλλοντος της Κύπρου;

ΛΙΤΤΕΛΤΟΝ; Η Κυβέρνηση κατέστησε ήδη σαφές ότι καμιά πρόθεση δεν υπάρχει για αλλαγή στην κυριαρχία της νήσου και ότι η προσφορά ενός νέου συτάγματος η οποία έγινε το **1948** παραμένει υπό ορισμένους όρους ανοικτή.